

Er beteckning:
Ju2020/01879/L7

Regeringskansliet
Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Promemorian ”Ett ändrat förfarande för att anmäla områden som omfattas av begränsningen av rätten till dagsättning vid eget boende”

(dnr Ju2020/01879/L7)

Länsstyrelsen Värmland (nedan Länsstyrelsen) yttrar sig över Justitiedepartementets promemoria ”Ett ändrat förfarande för att anmäla områden som omfattas av begränsningen av rätten till dagsättning vid eget boende”.

Ställningstagande

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens huvudförslag men har synpunkter vad det gäller delar av förslagen och bedömningar som lämnas nedan. Länsstyrelsen är positiv till det uppdrag som förslaget innebär för myndigheten. Dock finns ett stort behov av verktyg och resurser i syfte att säkerställa kvalitet i genomförandet av uppdraget.

Länsstyrelsen anser att förslagen, utifrån de mänskliga rättigheterna, är acceptabla. Länsstyrelsen bedömer att det till följd av förslagen i promemorian finns risk för vissa samhälleliga följdverkningar i vilka barnperspektivet särskilt bör beaktas.

Bakgrund

De nya reglerna om ”Ett hållbart eget boende för asylsökande” (bet. 2019/20:SfU 11, rskr 2019/20:73, SFS 2019:1204) som trädde i kraft 1 januari 2020 har medfört att 11 av 32 utsedda kommuner med socioekonomiska utmaningar, har anmält hela kommunen i anmälan. Intentionen från regeringen är att kommuner ska kunna anmäla särskilda områden med ovanstående utmaningar.

Den 15 maj 2020 inkom regeringen med en promemoria "Förslag till förordning om ändring i förordningen (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl." till Länsstyrelserna.

I promemorian föreslås vissa ändringar i det anmälningförfarande som gäller vilka områden som omfattas av en begränsning av asylsökandes möjligheter att bo i eget boende med bibehållen dagersättning. Sedan den 1 januari 2020 gäller att en asylsökande som bor i ett område med socioekonomiska utmaningar som huvudregel inte har rätt till dagersättning eller särskilt bidrag enligt lagen om mottagande av asylsökande m.fl. Vilka områden som omfattas av regleringen bestäms genom ett anmälningförfarande.

I detta förfarande kan vissa, av regeringen, utpekade kommuner anmäla till Migrationsverket att en eller flera delar av kommunen ska omfattas av regleringen. Förslagen i promemorian innebär att länsstyrelsen ges möjlighet att förhindra att en kommun anmäler ett område om det står klart att områdets sociala och ekonomiska förhållanden inte motiverar en anmälan. Förslaget i promemorian bygger på en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna. Förordningsändringarna föreslås träda i kraft den 15 augusti 2020.

Synpunkter

Länsstyrelsen lämnar här särskilda synpunkter på promemorian "Förslag till förordning om ändring i förordningen (1994:361).

Avsnitt 3: Anmälningförfarandet för vilka områden som omfattas av begränsningen

Länsstyrelsen menar att det i dagsläget saknas nationella riktlinjer som kan fungera som underlag till länsstyrelserna när de ska göra sina bedömningar över kommunernas områdesbegränsningar. Länsstyrelsen anser därför att det är av största vikt att myndigheten får tillfredsställande underlag i syfte att rätt kunna bedöma kommunens ansökan. Vidare behöver gränsvärden eller andra förtydliganden kring bedömningsfaktorerna göras för att Länsstyrelsen ska kunna utföra uppdraget på ett ändamålsenligt och framförallt tydligt sätt. Dessa förtydliganden, rörande bedömningsfaktorerna, är också viktiga för kommunernas beredning av frågan.

Länsstyrelsen anser att, även, faktorn ”andelen EBO i relation till befolkning” bör läggas till de i förslaget nämnda bedömningsfaktorerna: av arbetslöshet, andelen mottagare av försörjningsstöd, skolresultat, utbildningsnivå och valdeltagande.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att anmälan ej kan överklagas (11 a §).

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget 7c §2 om att Migrationsverket ska hålla en förteckning uppdaterad senast 4 veckor efter anmälan gjorts eller återkallats.

Avsnitt 4: Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Länsstyrelsen anser att det är önskvärt med ett senare ikraftträdande än den 15 augusti 2020 då tidsramarna bedöms som för snäva. Det nya förfarandet ställer större krav på handläggning hos Länsstyrelserna samt kommunerna vilket medför såväl ett ökat behov av resurser som behov av tid för handläggning.

Länsstyrelsen anser att det är nödvändigt med en övergångsbestämmelse under 2020 för att ge länsstyrelserna möjlighet att ha tid för intern och extern dialog kring samsyn av bedömningsunderlag. Länsstyrelsen föreslår att en kommun ges möjlighet att anmäla till Migrationsverket senast 31 dec 2020. En sådan förändring skulle innebära att en anmälan börjar gälla i Migrationsverkets förteckning per 1 april 2021. Länsstyrelsen anser att detta skulle ge rimligt utrymme för att ge både kommuner och länsstyrelser tid för anpassning och eventuella nya utredningar.

Länsstyrelsen föreslår också att nu gällande anmälningar inte upphör att gälla den 31 december 2020 utan istället upphör att gälla den 1 april 2021.

Resurser - kostnader och andra konsekvenser

Länsstyrelsen anser inte att eventuella kostnader som förslaget kan leda till för det allmänna kan hanteras inom befintliga anslagsramar.

Den förordning som gäller idag, och som redan nu innebär ett yttrandeförfarande, genererade inga ökade anslag till länsstyrelserna. De nu föreslagna förändringarna innebär ökade krav på länsstyrelsernas handläggning och kommer således också att ta mer resurser i anspråk.

Förslagen i promemorian öppnar för att fler kommuner, i framtiden, kan ges möjlighet att anmäla områden till Migrationsverket vilket medför längre handläggningstider och ökade resursbehov för Länsstyrelsen.

Mänskliga rättigheter

Begränsningar av boende som omfattar asylsökandes egenbosättning enligt förslag, får anses utgöra mindre inskränkningar inom exempelvis människorätten och rätten till bostad. Dessa begränsningar är avgränsade i omfattning samt i tid, varför detta ytterligare talar för att de är acceptabla. Syftet med förslaget är dessutom att säkerställa att målgruppen ska åtnjuta andra rättigheter i högre grad, varför detta ytterligare motiverar åtgärden.

Förslaget riskerar dock att delvis öka fuskskrivningar, handel med adresser samt i vissa fall öka trångboddheten, vilket är en uppenbar risk för att delvis skapa ett parallellsamhälle inom vilket brott mot de mänskliga rättigheterna på andra sätt riskeras. I detta sammanhang bör barnrättsperspektivet särskilt beaktas.

Detta yttrande har beslutats av landshövding Georg Andrén efter föredragning av integrationsutvecklare Barbro Färnström och Nour Aghy. I beslutets beredning har även länsråd Johan Blom, verksamhetschef Bengt Falemo, enhetschef för Social Hållbarhet, Marcus Wihk samt samordnare mänskliga rättigheter Anna Karin Larsson deltagit.

Georg Andrén

Marcus Wihk

Detta beslut har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.